

Državni izpitni center

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

EKONOMIJA

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Četrtek, 4. junij 2015

SPLOŠNA MATURA

Moderirana različica

Prazna stran

IZPITNA POLA 1

Naloga	Odgovor
1	♦ E
2	♦ D
3	♦ A
4	♦ C
5	♦ C
6	♦ C
7	♦ B
8	♦ B
9	♦ E
10	♦ A

Naloga	Odgovor
11	♦ D
12	♦ C
13	♦ B
14	♦ D
15	♦ B
16	♦ A
17	♦ C
18	♦ E
19	♦ C
20	♦ A

Naloga	Odgovor
21	♦ B
22	♦ E
23	♦ C
24	♦ D
25	♦ C
26	♦ B
27	♦ D
28	♦ B
29	♦ A
30	♦ C

Naloga	Odgovor
31	♦ E
32	♦ D
33	♦ C
34	♦ A
35	♦ B
36	♦ C
37	♦ D
38	♦ E
39	♦ E
40	♦ A

Za vsak pravičen odgovor 1 točka.

Skupaj število točk IP 1: 40

IZPITNA POLA 2**1. naloga: Koristnost dobrin in premica cene**

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
1.1	1	♦ Celotna koristnost je skupno zadovoljstvo ali korist od vseh enot dobrine.	Kandidat lahko odgovarja tudi s primerom.	Za smiselno opredelitev 1 točka.

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila																					
1.2	1	<table border="1"> <tr> <td>Obiski kinopredstav (število)</td> <td>0</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>Celotna koristnost kinopredstav</td> <td>0</td> <td>4</td> <td>7</td> <td>9</td> <td>10</td> <td>10</td> </tr> <tr> <td>Mejna koristnost kinopredstav</td> <td>-</td> <td>4</td> <td>3</td> <td>2</td> <td>1</td> <td>0</td> </tr> </table>	Obiski kinopredstav (število)	0	1	2	3	4	5	Celotna koristnost kinopredstav	0	4	7	9	10	10	Mejna koristnost kinopredstav	-	4	3	2	1	0		Dovoljena ena napaka za 1 točko.
Obiski kinopredstav (število)	0	1	2	3	4	5																			
Celotna koristnost kinopredstav	0	4	7	9	10	10																			
Mejna koristnost kinopredstav	-	4	3	2	1	0																			
	1	♦ Zakon padajoče mejne koristnosti																							
Skupaj	2																								

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
1.3	1	<p>♦ Premica cene nam prikazuje vse mogoče kombinacije <u>nakupov</u> dveh dobrin pri danem <u>dohodku</u> in danih <u>cenah</u> obeh dobrin.</p>	Kandidat lahko odgovarja tudi s primerom.	Za opredelitev, ki vsebuje vsaj dve podčrtani navedbi 1 točka.
	1			
	1	♦ Premica je padajoča, saj Gaja žrtvuje nakup ene dobrine (npr. vstopnic) zaradi nakupa druge dobrine (npr. tortic) zaradi omejene žepnine.	Zaradi omejenega dohodka.	
Skupaj	3			

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
1.4	1	♦ Alternativni strošek je žrtvovana količina ene dobrine za nakup dodatne enote druge dobrine.		
	1	♦ 0,5		
Skupaj	2			

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
1.5	2	♦ pod premico		
		♦ Gaja ni porabila celotne žepnine (varčuje).		

2. naloga: Transformacijska krivulja

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
2.1	1	♦ Pokaže največje možne količine proizvodnje dveh dobrin,	Vse kombinacije proizvodnje dveh dobrin, če družba maksimalno izkoristi vse razpoložljive proizvodne dejavnike.	
	1	♦ družba izkoristi popolnoma vse proizvodne dejavnike na najboljši mogoč način (z najsodobnejšo tehnologijo in organizacijo dela).		
Skupaj	2			

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
2.2	1	<p>Industrial robots (v tisoč kosih)</p> <p>Hrana (v tisoč tonah)</p>		

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
2.3	1	♦ 10		

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
2.4	1	♦ zmanjšati, 200	Žrtvovana količina, oportunitetni strošek.	Za obe pravilni navedbi 1 točka.
	1	♦ alternativni strošek (proizvodnje)		
	1	♦ pozitivno		
Skupaj	3			

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
2.5	1	↕ naraščajoči		

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
2.6	2			

3. naloga: Trg in oblikovanje tržnega ravnotežja

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
3.1	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Trg je prostor, kjer se srečujejo ponudniki in povpraševalci, da zamenjajo blago za denar. 		

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
3.2	1	ena od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ So vse tržne sile, ki na trgu delujejo prek povpraševalcev in vplivajo na njihove odločitve o nakupu blaga in storitev. ♦ So vse tržne sile, ki se uveljavljajo z delovanjem kupcev in vplivajo na njihovo ravnanje pri nakupu določene količine blaga ob različnih cenah. ♦ Predstavlja oz. kaže, kakšne količine dobrin so kupci pripravljeni kupiti v določenem času ob določeni ravni cen. 		

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
3.3	1	dve od objektivnih: <ul style="list-style-type: none"> ♦ cene (blaga) ♦ dohodek (kupcev) ♦ število potrošnikov ♦ cene drugih dobrin 		Za dve pravilni navedbi subjektivnih in objektivnih dejavnikov po 1 točka. Če kandidat pravilno navede en objektivni in en subjektivni dejavnik, 1 točka.
	1	dve od subjektivnih: <ul style="list-style-type: none"> ♦ potrebe ♦ želje (starost, spol) ♦ okus ♦ navade, običaji 		
Skupaj	2			

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
3.4	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Mejna koristnost dobrin pada, ker je z vsako nadaljnjo porabljeno enoto dobrine potreba manj intenzivna (bolj zadovoljena). 		Za smiselno pojasnilo padajoče mejne koristnosti 1 točka.
	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Kupci so pripravljeni kupiti dodatno enoto dobrine samo, če je ta cenejša, zato je krivulja povpraševanja padajoča. 		Za smiselno pojasnilo padajoče krivulje povpraševanja 1 točka.
Skupaj	2			

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
3.5	2			<p>Za pravilno vrisano in označeno krivuljo povpraševanja in ponudbe po 1 točko, skupaj 2 točki.</p> <p>Za pravilno vrisani krivulji povpraševanja in ponudbe, a neoznačeni krivulji 1 točka.</p>
	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ 40 ♦ 8.000 		
Skupaj	3			

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
3.6	1	$\eta = \frac{Q_2 - Q_1}{P_2 - P_1} \cdot \frac{P_1 + P_2}{Q_1 + Q_2} = \frac{5.500 - 8.000}{50 - 40} \cdot \frac{40 + 50}{8.000 + 5.500}$ $\eta = -1,66 = -1,7$		<p>Za pravilen izračun in rezultat 1 točka.</p>

4. naloga: Razdelitev

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
4.1	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ reproduktivna funkcija: Ta pri dani razvitosti zagotavlja primeren obstoj delavcev in njihovih družin. ♦ stimulaturna funkcija: Dejavnost delavca v proizvodnji se neposredno poveže z njegovim deležem, s čimer se delavec spodbudi, da bo zaradi boljšega zadovoljevanja potreb intenzivno sodeloval v proizvodnji. 		Za navedbo funkcije in smiselno pojasnilo 1 točka. Če kandidat funkciji samo navede, 1 točka.
Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
4.2	1	♦ Za lastnika podjetja je mezda proizvodni strošek.		
	1	♦ Za zaposlene je mezda dejavnik kupne moči.		
Skupaj	2			
Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
4.3	1	$\text{indeks realne mezde} = \frac{\text{indeks nominalne mezde}}{\text{indeks rasti cen}} \cdot 100 =$ $= \frac{115}{108} \cdot 100 = 106,5 \quad 106,5 - 100 = 6,5 \%$	Kandidat lahko računa tudi s koeficienti.	Za pravilen izračun in rezultat 1 točka.
	1	♦ nominalna (denarna) ♦ realna		
Skupaj	2			
Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
4.4	1	♦ obresti = $\frac{\text{glavnica} \cdot \text{obrestna mera}}{100} = \frac{15.000 \cdot 6,5}{100} = 975 \text{ EUR}$		Za pravilen izračun in rezultat 1 točka.
	1	♦ obrestna mera = $\frac{\text{obresti} \cdot 100}{\text{glavnica}} = \frac{1.000 \cdot 100}{15.000} = 6,7 \%$		Za pravilen izračun in rezultat 1 točka.
	1	♦ banke		
Skupaj	3			

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
4.5	1	<ul style="list-style-type: none">♦ opravlja izbiro naložbenih projektov♦ spodbuja k varčevanju		

5. naloga: Internacionalizacija kapitala in transnacionalna korporacija (TNK)

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
5.1	2	<p>dve od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Kapital išče nova območja, ki obetajo višji dobiček, zlasti možnosti ekstradobičkov. ♦ Kapital išče območja, kjer lahko doseže <u>višjo profitno mero</u>. ♦ Kapital postaja doma <u>relativno odvečen</u>, saj nima več pravih možnosti za donosne naložbe. ♦ V razvitih državah se pojavlja <u>problem hiperprodukcije</u>, zaradi nezadostne potrošnje je blago vse težje prodati. ♦ <u>Zaradi neenake razvitosti sektorjev</u> in regij je vselej veliko možnosti za zamenjavo. ♦ Tehnološki razvoj in monopolizacija razvitih gospodarstev sta potisnila kapital k iskanju možnosti novih naložb zunaj gospodarstev, ko so že zasičene s kapitalom. 		<p>Za katero koli alinejo, ki vključuje podčrtano in smiselno pojasnilo, 1 točka.</p>
5.2	1	<p>♦ Ekonomska selitev delovne sile se pojavi, ko posamezniki iščejo možnost zaposlitve ali višjih zaslužkov. Pojavlja se poseben problem, ko <u>odhajajo strokovnjaki</u>.</p> <p>dve od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ kupoprodaja tehnoloških pravic (<u>licenc, patentov</u>) ♦ prenos proizvodno-tehnične dokumentacije (<u>know how</u>) ♦ tehnično sodelovanje, skupne naložbe podjetij iz dveh ali več držav (joint venture) ♦ mednarodna tehnična pomoč 	<p>Patenti, licence, know how.</p>	<p>Za smiselno pojasnilo, ki vključuje en razlog 1 točka.</p>
Skupaj	2			

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
5.3	1	<p>♦ TNK je podjetje, ki ima neposredne <u>naložbe (obrate)</u> v vsaj eni <u>tujih državah</u>, pri čemer je menedžment odgovoren tudi za dejavnost v tej državi. Podjetje posluje kot celota, maksimira skupni dobiček vse družbe, ne pa posameznega dela.</p>		Za opredelitev, ki vključuje podčrtano 1 točka.
	1	<p>♦</p> <p>Združen kapital iz ene ali več držav</p> <p>Centrala TNK</p> <p>Podružnice (afiliacije ali obrati) na ozemlju več držav</p> <p>P1 P2 P3</p>		
Skupaj	2			

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
5.4	2	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ <u>Tehnološko znanje in razvoj</u>: TNK uporabi sodobno tehnološko znanje za razvoj novih proizvodov. ♦ <u>Visoko kvalificirana delovna sila</u>: TNK pridobi tehnološko zelo usposobljeno in izkušeno delovno silo. ♦ <u>Izogne se carinskim in drugim oviram pri izvozu</u>: TNK ima preko podružnice na Finskem lažji dostop do tujih trgov. ♦ <u>Nov trg</u>: TNK vstopi na nov trg, velika kupna moč prebivalstva poveča prihodke TNK. ♦ <u>Izkoristiti davčne olajšave</u>: npr. nižji davek na dobiček, nižji davki po investiranju, ki spodbujajo naložbe na Finskem. 	Možni tudi drugi smiselno pojasnjeni razlogi.	Za tri navedbe, ki vključujejo podčrtano, 1 točka. Za smiselno pojasnilo 1 točka.

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
5.5	2	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ <u>Nova delovna mesta</u>: zaposlovanje in znatni zasluzki vietnamskih delavcev ◆ <u>Pridobitev sodobne tehnologije</u>: pridobitev sodobnega tehnološkega znanja, povečanje možnosti vključevanja vietnamskih kooperantov v proizvodnjo elektronskih komponent ◆ <u>Povečanje državnega proračuna</u>: večji priliv od davkov in prispevkov (iz večjih zasluzkov delavcev) v državni proračun ◆ <u>Lažji izvoz v tuje države</u>: podružnica kot del TNK se izogne zaščitnim ukrepom tujih držav, večji priliv od izvoza v tuje države ◆ <u>Ugoden vpliv na podobo vietnamskega gospodarstva</u>: podoba Vietnama kot proizvajalca visokokakovostnih elektronskih komponent ◆ <u>Centrala TNK zagotovi razvoj zahtevnih proizvodov</u>: menedžment poskrbi za prodajo vseh teh proizvodov na domačem in tujih trgih 		<p>Za tri navedbe, ki vključujejo podčrtano, 1 točka. Za smiselno pojasnilo 1 točka.</p>

Prazna stran

6. naloga: Prebivalstvo ter zdravstvena in pokojninska reforma

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
6.1	1	tri od: ♦ rojstva ♦ smrti ♦ priselitve ♦ odselitve	Naravna rast in selitve (migracije).	

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
6.2	1	♦ Stopnja naravne rasti = $\frac{\text{živorojeni} - \text{umrli}}{\text{število prebivalcev}} \cdot 1000 =$ $= \frac{21.947 - 18.699}{2.055.496} \cdot 1000 = 1,6 \%$		Za pravilen izračun in rezultat 1 točka.
	1	♦ V Sloveniji se je najprej močno zmanjšala stopnja smrtnosti (med letoma 1921 in 1931), nato pa se je po prvi svetovni vojni (z zamikom) začela zniževati še stopnja rodnosti.	Stopnja rodnosti in smrtnosti sta se znižali.	
Skupaj	2			

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
6.3	2	♦ Obvezno zdravstveno zavarovanje zagotavlja vse tiste pravice, ki so za zdravje koristne. Prispevke plačujejo delavci, delodajalci, kmetje in upokojnenci. ♦ Prostovoljno zdravstveno zavarovanje je namenjeno doplačilu storitev obveznega zavarovanja; zagotovimo si ga s plačilom letne premije, ki je neodvisna od višine dohodka.		Za vsak naveden in pojasnjen vir 1 točka. Če kandidat vira le navede, 1 točka.

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
6.4	2	<p>dve od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ <u>Neugodno razmerje med zavarovanci in upokojnenci</u>: število upokojencev se povečuje bolj kot število zavarovancev. ◆ <u>Sprememba na trgu delovne sile</u>: sprememba delovnopravne zakonodaje je olajšala odpuščanje odvečnih delavcev. ◆ <u>Negativna demografska gibanja</u>: staranje prebivalstva, daljšanje življenjske dobe in hkrati zmanjšanje rodnosti, kar pomeni, da vse manj zavarovancev plačuje prispevke za enega upokojenca. ◆ <u>Spodbujanje upokojitev</u>: na začetku tranzicije je država s predčasnim upokojevanjem (dokup pokojninske dobe) uravnavala ponudbo na trgu delovne sile. ◆ <u>Predčasno upokojevanje</u>: zaradi propadanja podjetij. 		<p>Za vsak naveden in pojasnjen razlog 1 točka. Če kandidat razloge le navede, 1 točka.</p>
	2	<ul style="list-style-type: none"> ◆ <u>Dokladni pokojninski sistem je obvezni javni sistem, pri katerem se sprotne vplačila zavarovancev uporabljajo za tekoče izplačevanje pokojnin upokojencem. Sistem temelji na medgeneracijski solidarnosti, saj deluje na pričakovanju, da bodo prihodnje generacije zavarovancev plačevale prispevke za prihodnje upokojeence.</u> ◆ <u>V naložbenem pokojninskem sistemu zavarovanec sam plačuje prispevke, ki se zbirajo na njegovem osebem računu. Zanje skrbi npr. pokojninski skladi, zavarovalnice, ki zbrana sredstva investirajo, zato se sredstva pravilom plemenitijo. Ob upokojitvi se na podlagi vseh zbranih sredstev zavarovanca izračuna njegova mesečna renta, ki jo prejema do smrti.</u> 		<p>Za smiselno pojasnilo, ki vključuje podčrtano, 1 točka.</p>
	1	<ul style="list-style-type: none"> ◆ kombinacija dokladnega in naložbenega sistema 		
Skupaj	5			

Skupno število točk IP 2: 60